

เข็มใหญ่

RUBIACEAE

Ixora grandifolia Zoll. & Moritz

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นเล็กถึงขนาดกลาง สูงได้ถึง 16 ม. แตกกิ่งก้านราบ เปลือก สีเทาอ่อนถึงน้ำตาลเข้ม เรียบถึงหยาบหรือเป็นเกล็ด ใบ กว้าง 4-7 ซม. ยาว 10-20 ซม. รูปรีถึงรูปไข่กลับ หรือรูปใบหอก แกมขอบขนาน ปลายแหลมถึงหูดหรือเป็นแฉ่งเล็ก โคนหูดหรือแหลม เนื้อคล้ายหนังหนา เกือบทั้งสองด้านเมื่ออ่อน เส้นใบ 8-12 คู่ แคบชัน เส้นใบย่อยจาง ก้านใบยาว 0.5-2 ซม. ดอกสีขาว มีแต่มีสีชมพูอ่อน กลิ่นหอมอ่อนถึงหอมแรง เป็นช่อตรงหรือแผ่กว้าง มีกิ่งใหญ่กางออก 2 กิ่ง ยาวเกือบเท่ากับแกนกลาง ไม้มีก้านช่อใหญ่ แขนงออกสลับหรือกิ่งออกตรงข้าม ไม้มีข้อที่โคน ก้านดอกยาวได้ถึง 5 มม. เล็กเรียว ไม้มีข้อที่โคน กลีบเลี้ยงยาว 1-1.5 มม. รูปถ้วย แฉกเป็นซี่ฟันยาวไม่เกิน 0.5 มม. มีขนด้านนอก หลอดกลีบดอก ยาว 1-2 ซม. เกือบทั้งสองด้าน แฉกกลีบกว้าง 1.5-2 มม. ยาว 3-6 มม. รูปขอบขนานแกมรีถึงรูปไข่แคบ ปลายหูดหรือแหลม ผล ขนาด 0.8-1.2 ซม. ทรงกลมถึงรูปกระสวยกว้าง หรือค่อนข้างจักเป็น 2 พู แก่สีแดงหรือดำ พบทั่วไปในป่าพรุน้ำจืด ป่าดิบ ที่ต่ำ สูงได้ถึง 400 ม. มักพบใกล้ น้ำ จระนอง ลงใต้ถึง จ.นราธิวาส *I. grandifolia* เป็น *Ixora* ที่ใหญ่ที่สุดในไทย และเป็นชนิดเดียวที่พบในป่ารุ บางที่ปลูกเป็นไม้ประดับ

ข้อมูลอ้างอิง : การ์ดเนอร์, โฮมอนด์ ไม้ป่าภาคใต้ เล่ม 3 (Mo-Z)-กรุงเทพฯ : อนุรักษ์พันธุ์พืชแอนด์พิทักษ์พืชจัก จักัด (มหาวิทยาลัย), 2561. 880 หน้า

ภาพประกอบ : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ixora_grandifolia_M%C3%BCll.Arg._Flickr_-_Alex_Popovkin,_Bahia,_Brazil_%283%29.jpg

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอนุรักษ์มรดกอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)